

SĂNĂTATE, DIETE, MEDIU ÎNCONJURĂTOR: CADRAJUL MEDIATIC AL TEMATICII ALIMENTAȚIEI ÎN MASS- MEDIA DIN GERMANIA

Keywords

nutrition, health, diets, eating, food, media framing, Germany.

Abstract

Mass media, both through science journalism and popular science, play a key role in informing the public about developments in medicine and nutrition science. Nowadays, alongside topics already established in the media, such as nutritional values of food, diets and dietary recommendations, malnutrition, different types of diseases and medical conditions etc., new topics are increasingly being approached by journalists, confirming and consolidating, at the same time, the public interest in contemporary societies for such topical issues as health food, healthy eating and lifestyle, sustainability of food production, but also damages to the environment, eating habits and practices harmful to humans and the environment, obesity, new allergies and medical conditions etc.

This paper presents the results of a research aimed at identifying, at a general level, the ways in which the German media addresses the topic of nutrition and food. From a theoretical perspective, the study is placed in the wider paradigm of socio-cultural constructivism, while in terms of methodology in the line with researches that use content analysis to make inferences in systematically identifying and highlighting the features of messages.

By analysing the press articles published online during a three-year time frame, I aimed to delineate the most relevant aspects regarding the content and form of the media coverage of the investigated issue and its subsumed topics. The present article discusses, in particular, the frames in which the subjects in this field are placed and dealt with by the German online print press, the controversial issues and the disputed problems in relation to the food and the means of covering such aspects, as well as the positioning of journalists as active social actors in the process of media construction of the topic of nutrition.

MEDIA FRAMING ȘI CADRAJUL JURNALISTIC AL TEMATICII NUTRIȚIEI: REPERE TEORETICE ȘI CONCEPTUALE

Procesul prin care mass-media plasează evenimentele și subiectele pe care le relatează într-o anumită perspectivă sau în anumite „cadre” este conceptualizat prin termenul de „*media framing*” („cadraj mediatic”) (O’Sullivan et al., 1994). Prin *framing*, evenimentelor le este conferit un câmp de semnificații în interiorul căruia pot fi înțelese (Severin și Tankard, 1992). Mai mult, indiciile media cu privire la evenimente și subiecte pot fi folosite de oameni pentru a da sens experiențelor lor și situațiilor sociale (Baran și Davis, 2000).

„Cadrele” (*frames*) sunt „patternuri de cogniție, interpretare și prezentare, de selecție, accentuare și excludere” (Gitlin, 2003: 7) a unor aspecte tematice, moduri de structurare a elementelor care intră în alcătuirea unui discurs mediatic (Beciu, 2011). Ele contribuie la definirea problemelor, diagnosticarea cauzelor, luarea de hotărâri morale și sugerarea remediilor sau a căilor de atac. Și totuși, cadrele (*frames*) media atrag atenția către unele lucruri, în timp ce ignoră altele (Entman, 1993). Realitatea prezentată în știri poate fi rareori o reprezentare exactă a realității, deoarece prin simpla alegere a subiectelor, prin relatarea lor dintr-o anumită perspectivă, prin utilizarea anumitor surse, prin constrângerile determinate de practicile de lucru etc., jurnaliștii construiesc realitatea

printr-un proces selectiv, fără ca aceasta să însemne că intenționează să denatureze adevărul (Graham, 2015). Ca atare, fără a fi cu totul o alegere scrupuloasă, cadrele (*frames*) pentru un subiect dat reprezintă efortul jurnalistului de a transmite o narațiune într-un mod direct și semnificativ (Iyengar, 1987). Cadrele știrilor (*news frames*) sunt adesea modelate sau determinate de credințele împărtășite și de miturile culturale comune, reflectând asupra lor, și rezonând cu teme sociale mai largi la care jurnaliștii tind să fie foarte sensibili (Iyengar, 1991).

Mass-media joacă un rol de bază în informarea publicului cu privire la evoluția științei. Subiectele referitoare la sănătate reprezintă o parte importantă a comunicării mass-media (Chapman, 2001; Stryker, 2002; Scherer și Link, 2017), iar alimentația s-a regăsit întotdeauna printre factorii de risc pentru sănătate discutați de media (Schwitzer, 2008; Coleman, Thorson și Wilkins, 2011). Conform unui studiu realizat de The Henry J. Kaiser Family Foundation în 2005, pentru 40% dintre respondenți mass-media reprezintă principala sursă de informație cu privire la sănătate, în timp ce pentru doar 20% dintre subiecți medicii sunt sursa informațiilor (The Henry J. Kaiser Family Foundation, 2005). Deși în ultimii ani circulația ziarelor a scăzut, locul lor fiind luat de internet, media tradițională (fie și în format electronic) continuă să joace un rol primordial în stabilirea agendei sănătății publice pentru populație (Roberts, Wanta și Dzwo, 2002; Wilkinson și Marmot, 2003; McIntosh și Blalock, 2005).

Sănătatea, hrana și nutriția sunt subiecte frecvente în toate formele de media. De fapt, ele par a fi omniprezente în mass-media (Rössler, 2006), în toate genurile și în toate formatele mediatice. În genurile non-ficționale, la televiziune, pe lângă uzualele emisiuni despre gătit și prepararea unor mâncăruri, ca și a show-urilor și concursurilor gastronomice, există în prezent o ofertă bogată de emisiuni care fac analize și legături între nutriție și sănătate, dar și noi formate, precum emisiunile care oferă consiliere, sub forma sfaturilor și a informațiilor nutriționale, sau chiar sub forma unor *reality soap operas*, în care sunt urmărite consecințele unor diete sau cure asupra unor voluntari, de obicei persoane

supraponderale. Aceeași ofertă diversificată poate fi întâlnită și în presa scrisă, care prezintă nenumărate rețete culinare, diete și sfaturi cu privire la alimentație și sănătate. Mai mult, conștientizarea necesității unei tot mai sporite sustenabilități în toate domeniile a condus la apariția unor noi subiecte mediatizate, precum agricultura locală, culturile organice, agricultura urbană, agricultura ecologică etc., inclusiv în forma unor campanii de informare.

Însă hrana și alimentația sunt prezente în mass-media nu doar în genurile non-ficționale, ci și în cele ficționale: mâncarea și toate contextele presupuse de procesul hrănirii sunt omniprezente în filme, seriale și alte tipuri de show-uri sau formate media de ficțiune (Leer și Klitgaard Povlsen, 2016). Spre deosebire de formatele non-ficționale, care, de cele mai multe ori, își asumă un rol de informare și chiar de educare, în genurile ficționale unele alimente dăunătoare, precum unele băuturi răcoritoare cu conținut excesiv de zahăr, sau alcoolul, dacă nu sunt prezentate într-o lumină pozitivă, sunt cel puțin popularizate ca atare, iar consumul lor este adesea valorizat. Pe lângă toate acestea, publicitatea și marketingul produselor alimentare prin intermediul mass-media reprezintă, în continuare, o parte însemnată a mediatizării hranei și a nutriției. Prin însăși menirea sa, publicitatea laudă produsele prezentate, pentru a-i face pe oameni să le cumpere, încurajând, deci, achiziționarea și consumul lor, și nu discernământul, comportamentul rațional, sau atenția acordată sănătății și alimentației sănătoase. Dat fiind faptul că publicitatea este guvernată de principiile pieței libere, ea promovează orice fel de produse destinate procesului de vânzare și cumpărare, inclusiv produse alimentare cu valori nutritive scăzute, sau chiar alimente și băuturi recunoscut dăunătoare pentru sănătate, în special dacă sunt consumate frecvent sau în cantități mari, precum este cazul alcoolului, al dulciurilor și al altor produse cu conținut ridicat de zahăr, dar și al alimentelor intens procesate sau al celor cu conținut ridicat de grăsimi etc.

Alimentația, sănătatea, hrana și mâncărurile preparate generează, în prezent, noi forme de implicare a mass-media prin includerea lor ca subiecte de discuție pe rețelele sociale, pe website-urile de distribuire a

fotografiilor și pe aplicațiile mobile. Deși la început, cercetările în acest domeniu au identificat deja o serie de transformări în modul de acoperire mediatică a unor subiecte care tratează sau au legătură cu nutriția și sănătatea. Astfel de modificări au survenit în special ca urmare a schimbărilor din atitudinea consumatorilor, dar și ca urmare a promovării unor politici publice legate de alimentație și nutriție de factură neoliberală, orientate către consumatori (Miller, 2007; Lewis, 2008; Ouellette și Hay, 2008).

Principalele cadre (*frames*) în care mass-media plasează nutriția și alimentele, adică cele mai uzuale patternuri de selecție, prezentare și interpretare care assemblează perspectiva în care un subiect sau eveniment este relatat, sunt în prezent sustenabilitatea, sănătatea, economia, știința, politica și producția de alimente (Hänsli, 2006: 73). Nutriția poate fi discutată în principal în termeni de viabilitate, în raport cu costurile de producție sau în legătură cu consecințele asupra sănătății (Borra, Earl și Hogan, 1998; Nerlich și Koteyko, 2008). În special problematica sănătății și subiectele aferente acesteia ocupă un loc important în comunicarea mediatică (Chapman, 2001; Len-Ríos et al., 2009; Scherer și Link, 2017). Nutriția este unul dintre factorii de risc pentru sănătate luat în considerare și analizat permanent de media. Dar, dacă în trecut erau mediatizate teme precum malnutriția, alături de alți factori de risc pentru sănătate precum apa nepotabilă sau infestată, condițiile precare de igienă și de salubritate publică, poluarea aerului în interiorul locuințelor etc., în zilele noastre atenția mass-media se îndreaptă cu precădere către teme precum obiceiurile nesănătoase de alimentație și stilurile inadecvate de nutriție, care contribuie la creșterea incidenței unor boli, unele dintre ele denumite „de nutriție”, precum diabetul de tip 2, a unor afecțiuni și tulburări de sănătate, printre cele mai frecvente fiind obezitatea, bolile gastrointestinale, unele forme de cancer, diferitele alergii, afecțiunile cardiovasculare, intoleranța față de anumite substanțe din hrană, sau tulburările alimentare, precum anorexia, respectiv bulimia nervoasă (Lavin, 2013). Astfel de afecțiuni și tulburări, ca și diferitele comportamente nesănătoase legate de nutriție, reprezintă așa-numitele

riscuri moderne în ce privește sănătatea (World Health Organization, 2009: 3). Pe lângă acestea, numeroasele diete publicate sau popularizate prin mass-media, mai mult sau mai puțin „sănătoase”, ca și alte subiecte legate de stilul de viață contemporan, reprezintă unele dintre temele, adesea controversate, abordate în prezent în mass-media.

Deși frecvent astfel de subiecte – în special cele referitoare la sănătate sau la legătura dintre alimentație și sănătate – sunt tratate în mass-media cu îngrijorare, nu se poate eluda faptul că, în același timp, mass-media încearcă în mod constant să atragă atenția asupra alimentelor și băuturilor, prin gama largă de delicii culinare și ispite nu doar prin intermediul publicității, dar și prin nenumăratele programe de ficțiune și non-ficțiune, în care produsele alimentare și băuturile sunt omniprezente (Nagler, 2014). Aceste conținuturi media pot fi văzute ca parte a cauzelor creșterii continue a numărului de persoane supraponderale și obeze (Stange și Leitzmann, 2010; Raisborough, 2016).

În acest context, mulți cercetători se întreabă în ce măsură media contribuie la menținerea unor comportamente nutriționale nesănătoase (de Solier, 2005; Johnston și Baumann, 2010; Stange și Leitzmann, 2010; Bradley, 2016). Aceasta cu atât mai mult cu cât, în întreaga lume, se observă un comportament paradoxal: în ciuda cunoștințelor suficiente, mulți oameni se hrănesc incorect, evitând anumite alimente, deși acestea sunt importante pentru sănătate și sunt, de asemenea, disponibile (Elmadfa și Leitzmann, 2015: 20). De exemplu, alimente procesate într-un grad foarte ridicat și, prin urmare, cu conținut scăzut de substanțe nutritive (făină albă, zahăr) sunt consumate în mod predominant în Europa, în pofida disponibilității unor produse din cereale integrale, mult mai sănătoase. În zonele tropicale, în special copiii suferă de nictalopie (*night blindness*) (deficiență de vitamina A), deși în astfel de regiuni sunt disponibile numeroase fructe bogate în beta-caroten (provitamina A). Anumite populații de coastă au deficiențe de proteine, deși abundența peștilor existentă în astfel de zone ar putea fi exploatată. Factorii explicativi cruciali pentru astfel de obiceiuri și fenomene sunt aspectele socio-culturale, precum tradițiile, tabuurile și mediul social (ibid.).

Astfel de exemple demonstrează importanța științei comportamentale și nevoia de consiliere nutrițională de succes. În aceste condiții, se ridică o întrebare justificată: cum ar trebui concepută o educație și o consiliere eficientă în domeniul nutriției și ce rol poate juca mass-media în acest proces?

SCOPUL STUDIULUI ȘI METODOLOGIA

Lucrarea de față prezintă și discută în continuare o parte din rezultatele unei cercetări cu privire la mediatizarea tematicii nutriției în Germania. Alimentația și alimentele sunt teme abordate frecvent de către mass-media germană (Benterbusch, 1997; Barlösius și Rehaag, 2006; Methfessel, 2006). Nutriția poate fi regăsită adesea atât ca temă centrală, prin tratarea unor subiecte precum alimentația sănătoasă, nutriția durabilă, comportamentul nutrițional, dietele etc., cât și ca problemă aflată în strânsă legătură cu alte subiecte principale, în special cele referitoare la sănătate și boli/ afecțiuni medicale, mediu înconjurător, agricultură și creșterea animalelor, diferite probleme sociale etc.

În ce măsură mediatizarea nutriției și a alimentelor și percepția conținuturilor mediatice de către cei care le receptează exercită o influență asupra comportamentului nutrițional real al populației, despre care se știe că este determinat de mulți alți factori (resurse financiare, buget de timp, confort, preferințe individuale, tabuuri etc.), nu este într-un totu clar. Acest lucru este la fel de controversat ca și potențialul educațional al mass-media (Rössler, 2006: 62). Influența și efectele acoperirii mediatice a alimentației și a alimentelor nu reprezintă, însă, subiectul abordării de față, ci caracteristicile de formă și mai ales de conținut ale mediatizării acestei problematice ample și, adeseori, controversate.

Studiul ale cărui rezultate parțiale sunt prezentate în această lucrare s-a încadrat, din punct de vedere teoretic, în perspectiva mai largă a constructivismului socio-cultural, putând fi plasat la intersecția studiilor cu privire la *media framing* (cadrajul mediatic), specifice sociologiei jurnalismului (Borah, 2018), și analizele referitoare la construcția socială a

variatoarelor subiecte de interes public general, specifice sociologiei constructiviste. Din punct de vedere metodologic, studiul de față se înscrie în linia cercetărilor care utilizează analiza de conținut pentru a face inferențe în identificarea sistematică și evidențierea caracteristicilor mesajelor (Deacon et al., 2010; Krippendorff, 2018).

Cercetarea s-a bazat, așadar, pe o analiză de conținut tematică, atât cantitativă cât și calitativă (Anderson, 2007; Altheide și Schneider, 2013; Vaismoradi, Turunen and Bondas, 2013), acoperind o perioadă de trei ani (2014-2016). Corpusul de analiză a fost reprezentat de articolele germane de presă, în varianta lor online, din această perioadă, și care au abordat într-o formă sau alta tematica nutriției și alimentației. Obiectivele generale principale ale cercetării au fost identificarea celor mai frecvente tipuri de subiecte referitoare la nutriție și alimente, ca și la problemele conexe acestora, delimitarea cadrelor (*frames*) și sub-cadrelor generale și specifice în acoperirea mediatică a alimentației și a hranei, precum și analizarea caracteristicilor și a practicilor din mediatizarea acestui subiect. Un punct de interes central în studiu, de care lucrarea de față se ocupă cu precădere, a fost identificarea măsurii în care mass-media se implică în mod activ în abordarea tematicii alimentației, prin tratarea inclusiv a unor subiecte, problematice și aspecte disputate sau controversate, ca și prin oferirea nu doar de informații, ci și de recomandări și sugestii, ceea ce înseamnă (auto)poziționarea jurnaliștilor nu doar într-o postură relativ pasivă (de exemplu prin a reproduce rezultatele unor studii despre nutriție sau sănătate, fără a adopta o poziție), ci și într-o postură în care își auto-asumă un rol educativ.

Metodologic, studiul a presupus aplicarea principiilor de bază ale analizei de conținut (delimitarea unităților analitice, lucrul cu categorii etc.) în două procese metodologice calitative: dezvoltarea inductivă a categoriilor și aplicarea lor deductivă (Mayring, 2000). Grila de analiză a cuprins 45 de itemi, fiecare având un număr de categorii care au variat de la două la câteva zeci.

Procedeul de eșantionare a articolelor incluse în analiză a inclus următorii pași: a) în motorul de căutare online www.google.com am folosit

cuvântul-cheie pentru căutare „Ernährung” (nutriție/ alimentație în limba germană); b) în meniul Google, am ales „Știri”, iar din „Instrumente” am selectat „Recente”, pentru a putea delimita perioada de timp dorită; aceasta a fost stabilită selectând „Interval personalizat” și limitând căutarea la intervalul temporal 1 ianuarie 2014 – 1 ianuarie 2017.

Figura 1. Procedeu de selectare a articolelor incluse în analiza de conținut

Google Ernährung

Q Alle News Bilder Videos Bücher Mehr Einstellungen Tools

Das Web Alle Meldungen 1. Jan. 2014 – 1. Jan. 2017 Nach Relevanz sortiert Zurücksetzen

Millionen Beschäftigte ernähren sich schlecht
ZEIT ONLINE - 15.07.2014
Brötchen am Computer, Pommes in der Kantine: Eine Studie stellt fest, dass den meisten Menschen im Job Zeit für gesunde Ernährung fehlt. Daheim sieht es ...

Zu viel Fleisch. Kita-Kinder essen unausgewogen
DIE WELT - 02.06.2014
... sich an anerkannten Standards bei der Essenauswahl – etwa den Vorgaben der Deutschen Gesellschaft für Ernährung (DGE) – zu orientieren.
"Eltern sollten bei Ernährung gute Vorbilder sein"
tz online - 02.06.2014
Studie: Essen in Kitas ist oft ungesund
Tagesspiegel - 03.06.2014
Kita-Kinder bekommen keine ausgewogene Ernährung
scinexx | Das Wissensmagazin - 02.06.2014
[Alle ansehen](#)

Gehirnschäden durch Verzicht auf Fleisch?
Deutschlandfunk - 23.12.2015
Bundesernährungsminister Christian Schmidt (CSU) warnt davor, Kinder vegan zu ernähren. Erhebliche Schäden im Gehirn und im Nervensystem drohen.
Warnung vor veganer Ernährung bei Kindern
Süddeutsche.de - 23.12.2015
Veganer-Streit vor Weihnachten: Elite-Professor warnt vor ...
FOCUS Online - 23.12.2015
[Alle ansehen](#)

Westliche Ernährung schadet Mensch und Umwelt
DIE WELT - 12.11.2014
Das berichten die amerikanischen Forscher David Tilman und Michael Clark von der Universität Minnesota im Fachjournal «Nature». Eine Ernährung mit viel ...
Unsere Ernährung schadet uns und der Umwelt
WirtschaftsWoche - 12.11.2014
[Alle ansehen](#)

Sursa: Captură *www.google.com*, având drept cuvânt-cheie de căutare „Ernährung”, domeniul „Știri”, iar „Intervalul personalizat”: 01.01.2014 –

01.01. 2017. *Screenshot by author. Google and the Google logo are registered trademarks of Google LLC, used with permission.*

Au fost incluse în analiză articolele media din primele zece pagini rezultate din căutarea Google. De obicei, pe pagina de căutare Google apar zece rezultate de căutare (zece articole cu tema căutată) (Choi și Varian, 2011). Deoarece pe unele pagini Google au fost afișate mai multe articole pentru aceeași temă rezultată din căutare, numărul total al articolelor incluse în analiză a depășit numărul preconizat de 100 de articole care ar fi trebuit să rezulte din căutare, și a fost de 138: acesta a fost numărul de articole de presă, în limba germană, afișate pe primele zece pagini Google ca rezultat al căutării după cuvântul-cheie „Ernährung”.

Dat fiind faptul că rezultatele afișate prin intermediul Google, deși determinate printr-un algoritm care nu este, în întregime, accesibil publicului (Das et al., 2007), reflectă attribute ale mesajelor expuse, precum popularitatea sursei, numărul de cititori, respectiv de utilizatori care „dau click” pe link-urile etalate, timpul alocat citirii mesajului etc. (Choi și Varian, 2011), se poate spune că articolele și știrile cu privire la tema analizată, rezultate pe primele zece pagini Google, sunt, din punctul de vedere al criteriului utilizatorilor și al vizibilității publice a mesajelor, relevante pentru studiu. De asemenea, având în vedere că procedeul de căutare și cel de selectare efectivă a mesajelor (toate mesajele de pe primele zece pagini) au fost clare și consecvent aplicate, se poate afirma că am respectat una dintre regulile fundamentale ale aplicării analizei de conținut (Gunter, 2000: 56), și anume alegerea corpusului de mesaje incluse în studiu conform unor reguli explicite, aplicate constant și sistematic.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Ca urmare a procedurii de selecție a articolelor descrisă mai sus, în analiză au fost incluse, inițial, 138 de articole de presă online. Cele mai multe dintre acestea, și anume 52 de articole din 138 (i.e. 38%) au fost publicate în formatul online al ziarelor, 37 de articole au apărut pe website-

urile de știri (adică 27% din total), iar 31 de articole (22% din total) au fost publicate în reviste. Restul de 18 articole analizate (i.e. 13%) au fost publicate pe website-urile unor posturi de televiziune și de radio, pe portaluri sau platforme online specializate (în nutriție, medicină, legislație etc.), pe website-uri agregate și pe website-urile unor agenții de presă. În ceea ce privește tipurile de genuri jurnalistice și produse media analizate, cele mai multe articole care au tratat tema nutriției au fost articole de analiză, adică articole care au oferit o abordare mai detaliată a subiectului, analize și uneori puncte de vedere ale jurnalistului. Din totalul de 138 de articole, 56 (i.e. 41%) au fost articole de acest tip. Alte 32 de articole (23% din total) au fost reportaje, adică acel gen de articole în care un anumit subiect sau eveniment, legat de tema investigată, este relatat și analizat, uneori „de la fața locului”. Pe locul al treilea în ierarhia articolelor care au abordat alimentația au fost articolele de tip *review*, adică acel tip de articole care au oferit o perspectivă retrospectivă sau recapitulativă asupra unui subiect legat de nutriție sau au rezumat starea actuală de cunoaștere / înțelegere a subiectului, vizând publicul larg. Din totalul de 138, 13% au fost astfel de articole-*review* (18 articole). Alte tipuri de articole investigate au fost: 13 articole de tip *overview* (9%), i.e. acel tip de gen jurnalistice ce combină conținutul sintetizat al mai multor articole specializate într-un articol cu spectru larg; opt știri simple (6%), adică acele știri în care subiectul nutriției a fost tratat sau raportat, de obicei succint, fără ca jurnalistul să facă analize sau să-și exprime opinia; șase articole de opinie (4%), adică acel tip de articole în care sunt prezentate reflecții și o opinie bine definită și exprimată a jurnalistului; și, în fine, cinci interviuri (4%).

Deoarece cuvântul de căutare utilizat pentru selecția articolelor a fost „Ernährung” (nutriție), tematica alimentației a fost prezentă, într-o

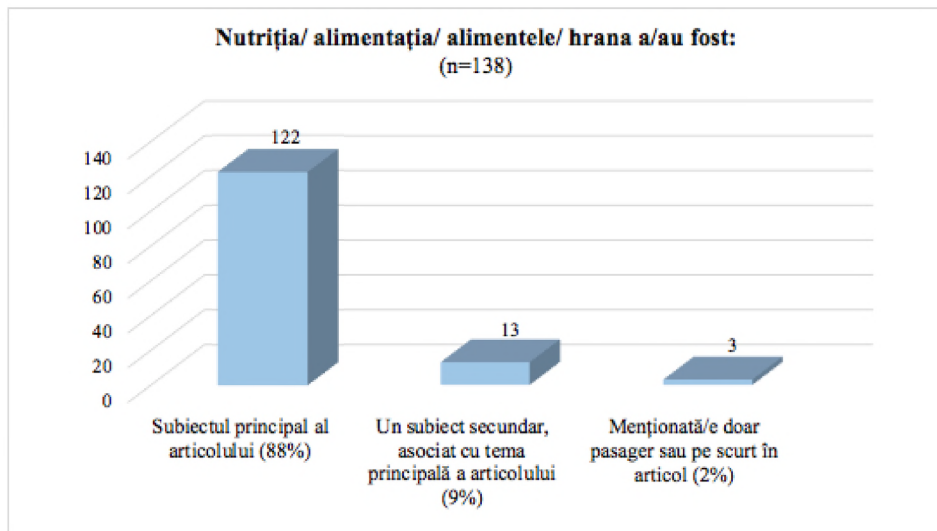

Figura 2. Nutriția/ alimentația și/sau alimentele ca subiect al articolelor

formă sau alta, în toate cele 138 de articole. Nutriția a reprezentat subiectul principal al majorității articolelor analizate (mai exact, acesta a fost cazul în 122 de articole din 138, adică în 88% din total). În 13 articole (10%) alimentația a fost o temă secundară, legată de tema principală (de exemplu sănătatea, diferite boli, stilul de viață, obiceiurile etc.). Așa cum poate fi observat în Figura 2, numai în trei articole din totalul de 138 (2%) nutriția a fost menționată doar pe scurt sau pasager. Aceste trei articole nu au fost luate în considerare pentru itemii și categoriile de analiză care au urmat, prin urmare corpusul de analiză de bază (n_1) a fost de 135 de articole.

Conform rezultatelor cercetării, subiectele cele mai frecvente și aspectele sau temele predominante prezente în conținutul articolelor despre nutriție din mass-media germană au abordat sănătatea și bolile. Astfel, cele mai multe riscuri asociate cu alimentația și alimentele (prezente ca temă în 74 de articole) au vizat problemele de sănătate. Astfel, o mulțime de articole au tratat subiecte precum posibilele consecințe negative asupra sănătății ale unei alimentații greșite, precum și ale renunțării la anumite alimente, la fel ca și ale excesului în consumul

anumitor alimente. Mai mult, unele diete, în special dieta vegan și dieta fără gluten, au fost analizate din punct de vedere al riscurilor lor asupra sănătății, în special în cazul unor categorii specifice de populație, cum ar fi copiii, adolescenții și femeile însărcinate, în cazul dietei vegan, respectiv persoanele sănătoase, care nu au intoleranță la gluten, în cazul dietei fără gluten.

În aproape jumătate din articolele analizate (63), s-au făcut unele referiri cu privire la diverse afecțiuni medicale și boli și la relația lor cu alimentația și nutriția, cele mai frecvente fiind bolile cardiovasculare, hipertensiunea arterială și bolile asociate, diabetul, excesul de greutate/ obezitatea și cancerul. În astfel de articole alimentația inadecvată s-a numărat de multe ori printre posibilele cauze discutate ale declanșării sau agravării unor astfel de boli. Unele articole au abordat și au subliniat legătura dintre alimentația greșită și diverse alte tulburări de sănătate, cum ar fi cazul raportat al unui adolescent care, pentru că nu a mâncat legume și fructe, a avut deficiență de vitamine și aproape a orbit. De asemenea, în 46 de articole au fost menționate alimentația și alimentele în legătură cu anumite boli sau afecțiuni. De exemplu, unele articole au oferit sfaturi privind alimentația potrivită pentru persoanele care suferă de anumite afecțiuni specifice, pentru ameliorarea simptomelor și îmbunătățirea stării lor de sănătate, cum ar fi sfaturi și sugestii nutriționale pentru scăderea tensiunii arteriale, pentru ameliorarea manifestărilor și/sau a efectelor anemiei, osteoartritei, acneei, insomniei, sau gripei și răcelii.

Alte probleme și riscuri evidențiate în ceea ce privește alimentația au fost cele referitoare la mediul înconjurător. Astfel, unele articole au abordat întrebări cu privire la modul în care nutriția oamenilor și, în special, stilul de viață occidental dăunează mediului și, în general, planetei noastre, sau cu privire la modul în care unele diete (precum, din nou, cea vegan), considerate de adepții lor ecologice și favorabile mediului, de fapt dăunează mediului înconjurător, prin excesul de agricultură și forțarea prea multor zone pentru a fi folosite ca terenuri agricole.

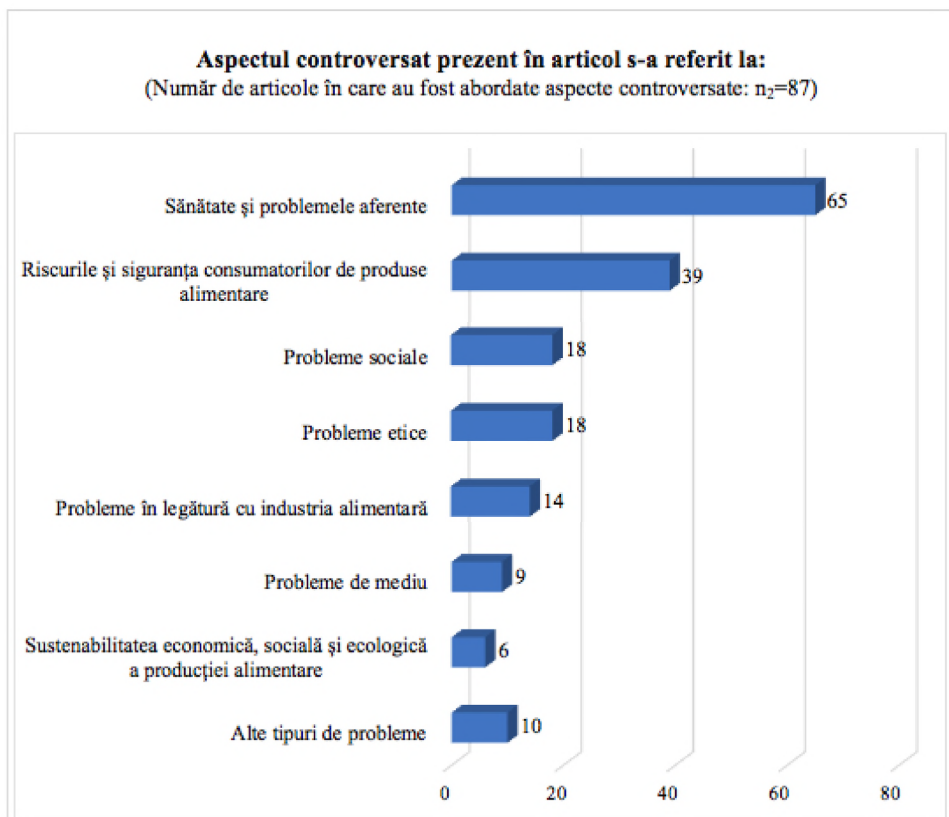

Figura 3. Tratarea sau menționarea unor aspecte controversate în articolele despre nutriție

Printre punctele de interes ale cercetării s-a numărat analiza măsurii în care în articolele despre alimentație au fost tratate sau menționate aspecte controversate. Rezultatele cercetării în ceea ce privește acest item sunt ilustrate în Figura 3. Așa cum se observă, media din Germania au abordat frecvent aspecte controversate în legătură cu nutriția și alimentația în perioada de timp considerată, semnificativ mai mult de jumătate din articole (64%) prezentând sau cel puțin menționând o problemă controversată.

Cele 87 de articole de presă (n_2) care au discutat cel puțin o problemă controversată au fost investigate pentru a delimita din ce

domeniu este aspectul controversat tratat sau la ce anume s-a referit acesta. Rezultatele analizei de conținut a acestui item pot fi văzute în Figura 4.

În articol a fost prezentat/ menționat un aspect controversat:
(n₁=135)

Figura 4. Referiri ale aspectelor controversate tratate sau menționate în articolele despre alimentație

Cele mai multe aspecte controversate identificate în articolele despre nutriție s-au referit, aşadar, la probleme legate de sănătate şi tot ceea ce implică aceasta (menţinerea sănătăţii, afecţiunile medicale, bolile, îmbolnăvirile etc.), respectiv la riscurile şi siguranţa consumatorilor de produse alimentare. Alte aspecte controversate adesea abordate de mass-media germană au vizat unele probleme sociale şi etice, probleme în legătura cu industria alimentară, problemele de mediu, ca şi sustenabilitatea economică, socială şi ecologică a producţiei de alimente.

O analiză în profunzime a conţinutului articolelor care au menţionat o problematică controversată a relevat faptul că, printre cele mai frecvente aspecte controversate întâlnite în media din Germania, cu referire atât la sănătatea consumatorilor, cât şi la riscurile implicate, s-au numărat cele cu privire la diferitele diete şi stiluri alimentare. De pildă,

multe informații și dezbateri identificate în articolele analizate s-au referit la beneficiile, dar și la riscurile pentru sănătate ale renunțării la consumul de carne, produse din carne și produse de origine animalieră (lapte, ouă etc.). Un exemplu de articol care scotea în evidență beneficiile renunțării la consumul de carne (sau cel puțin al anumitor tipuri de carne) este cel publicat pe website-ul de știri *t-online.de* în data de 02.08.2016, cu titlul „Mâncătorii de fasole trăiesc mai mult decât iubitorii de friptură”¹. În acest articol era evidențiat faptul că oamenii ar trebui să ia în considerare consumul mai multor proteine vegetale și, dacă totuși aleg proteinele animale, peștii și puii sunt cu siguranță cea mai bună alegere a surselor. Pe de altă parte, alte articole au pus accentul pe prezentarea pericolelor pentru sănătate ale renunțării la consumul de carne, precum articolul din 23.12.2015 publicat pe website-ul postului de radio *Deutschlandfunk* având titlul „Leziuni ale creierului cauzate de renunțarea la consumul de carne?”².

Și mai multe articole au dezbătut controversese în legătură cu renunțarea la consumul oricărui produs de origine animalieră, așadar beneficiile și riscurile dietei vegan. Cu precădere riscurile au fost mai adesea abordate, și în special în legătură cu anumite categorii de populație, precum copiii, adolescenții și femeile gravide, în astfel de articole fiind atrasă atenția asupra riscurilor pentru sănătate ale dietei vegan în perioada de creștere a copiilor și în perioada gravidității. Exemple de astfel de articole: „Avertizare privind dieta vegan la copii” din ziarul *Süddeutsche Zeitung*³, sau articolul cu titlul „Pediatrii avertizează cu privire la publicitatea (prea) spectaculoasă a dietelor” din *Spiegel Online*⁴, în care sunt discutate pericolele unor diete, inclusiv cea vegan, în cazul copiilor, pericole nu doar pentru sănătate și creștere, dar și pericole de excluziune

¹ *Bohnenesser leben länger als Steakliebhaber*, <https://www.t-online.de>, 02.08.2016

² *Gehirnschäden durch Verzicht auf Fleisch?*, <http://www.deutschlandfunk.de>, 23.12.2015

³ *Warnung vor veganer Ernährung bei Kindern*, <https://www.sueddeutsche.de>, 23.12.2015

⁴ *Kinderärzte warnen vor „Diäten-Hype”*, <http://www.spiegel.de>, 13.09.2016

socială (ca urmare a faptului că, în grupuri, „copiii-vegan” nu mănâncă aceleași mâncăruri ca majoritatea copiilor). De asemenea, articolul „Graviditatea: dieta vegan poate avea consecințe grave”, publicat de portalul online de știri *Huffington Post* în varianta sa germană⁵ subliniază faptul că femeile trebuie să acorde o atenție deosebită echilibrului lor de nutrienți în timpul sarcinii. Conform acestui articol, ceea ce poate fi înșelător în dieta vegan este faptul că femeia însărcinată nu observă nimic în privința deficiențelor care îi pot dăuna fătului, pericolul principal fiind reprezentat de lipsa de substanțe nutritive necesare dezvoltării normale a acestuia, substanțe care sunt, în cea mai mare măsură, conținute în alimentele pe care persoanele vegan le evită. Pe de altă parte, așa cum spuneam, în unele articole au fost prezentate studii și argumente care recomandă o astfel de dietă, care ar avea doar efecte benefice, cel puțin în cazul persoanelor adulte. Astfel de beneficii au fost discutate, de exemplu, în articole precum „Dieta vegan. «Nu trebuie mers la medic mai des decât un cetățean obișnuit»”⁶ de pe website-ul postului de radio *Deutschlandfunk* sau „Este de așteptat ca riscul de cancer de prostată să scadă prin dieta vegan”, publicat de ziarul *Augsburger Allgemeine*⁷.

În ceea ce privește dieta vegetariană, unele articole, prezentând rezultatele unor studii, au relevat, de asemenea, o posibilă legătură între vegetarianism și scăderea incidenței unor forme de cancer, cum ar fi cancerul de colon, precum articolul din *Spiegel Online* care a detaliat astfel de informații sub titlul „Vegetarienii se îmbolnăvesc mai rar de cancer de colon”⁸. Alte articole, pe de altă parte, prezentând alte studii, au susținut,

⁵ *Schwangerschaft: Vegane Ernährung kann schlimme Folgen haben*, <https://www.huffingtonpost.de>, 20.07.2016

⁶ *Vegane Ernährung. „Da muss man nicht öfter zum Arzt als ein Durchschnittsbürger”*, <http://www.deutschlandfunk.de>, 13.04.2016

⁷ *Prostatalkrebs-Risiko soll durch vegane Ernährung sinken*, <https://www.augsburger-allgemeine.de>, 04.03.2016

⁸ *Vegetarier erkranken seltener an Darmkrebs*, <http://www.spiegel.de>, 09.03.2015

din contră, faptul că vegetarienii suferă mai des de anumite boli, printre care și cancerul, precum articolul din *Die Welt* cu titlul „Vegetarienii suferă mai frecvent de cancer și astm”⁹.

Și alte diete, precum dieta fără gluten și dieta fără lactoză, și controversele în legătură cu acestea în cazul adoptării lor de către persoane sănătoase, care nu suferă de intoleranță la gluten sau la lactoză, au fost adesea tratate în articolele germane. Unele articole au atras atenția asupra pericolelor fizice ale dietei fără gluten, care, de fapt, nu este necesară pentru persoanele sănătoase. Deși indispensabilă în cazul persoanelor care suferă de boala celiacă (denumită și celiachie sau intoleranță la gluten), această dietă poate provoca persoanelor care nu sunt afectate de această afecțiune diverse probleme de sănătate și chiar poate duce la creșterea în greutate. De exemplu, în articolul din revista *Focus* cu titlul „Fără gluten nu înseamnă sănătos – Dietă numai pentru boala celiacă”¹⁰ este atrasă atenția asupra faptului că cei afectați ar trebui să respecte strict alimentația fără gluten, în timp ce persoanele care nu suferă de intoleranță la gluten nu ar trebui să urmeze o astfel de dietă, deoarece acest lucru ar putea duce la probleme – uneori grave – de sănătate. Asemenea informații au fost subliniate în mai multe articole, cu atât mai mult cu cât, potrivit articolului din ziarul *Handelsblatt* cu titlul „Fiecare al patrulea german evită glutenul sau lactoza”¹¹, în timp ce numai 0,4% din populația Germaniei suferă de boala celiacă, nu mai puțin de 7,3 milioane germani (adică aproximativ 9% din populație) consumă alimente fără gluten.

Astfel de diete (fără gluten, fără lactoză etc.) au fost discutate în mass-media germană în perioada de timp luată în considerare nu doar ca probleme medicale în legătură cu alimentația, ci și ca probleme sociale și

⁹ *Vegetarier leiden häufiger an Krebs und Asthma*, www.welt.de, 27.02.2014

¹⁰ *Glutenfrei heißt nicht gesund – Diät nur bei Zöliakie*, www.focus.de, 15.01.2016

¹¹ *Jeder vierte Deutsche vermeidet Gluten oder Laktose*, <https://www.handelsblatt.com>, 30.07.2015

etice, având în vedere caracterul mai degrabă de trend social al adoptării lor, decât necesitatea lor medicală.

În același context al controverselor de natură socială și etică, unele articole din media germană au atras atenția asupra unor noi afecțiuni medicale, specifice contemporaneității, precum orthorexia nervoasă, o tulburare de alimentație caracterizată printr-o preocupare excesivă de a mânca doar alimente presupuse a fi sănătoase, preocupare care, paradoxal, are consecințe nesănătoase, cum ar fi izolarea socială, scăderea interesului pentru alte activități umane sănătoase, pierderea capacității de a mânca într-o manieră naturală, intuitivă, anxietate, comportamente obsesiv-compulsive și, în cele mai grave cazuri, malnutriție severă și chiar moarte. Cinci articole din presa germană au raportat în perioada analizată despre această tulburare de alimentație contemporană, printre ele numărându-se articolul „Când alimentația sănătoasă devine un viciu” din revista *WirtschaftsWoche*¹², ca și articolul „Orthorexia: Când nutriția sănătoasă este nesănătoasă” publicat de ziarul *Augsburger Allgemeine*¹³.

Pe lângă dietele deja menționate, frecvent abordate în presa germană (dieta vegetariană, vegan, fără gluten etc.), și alte diete „în trend”, inclusiv aspectele controversate referitoare la acestea, au fost discutate în articolele investigate. Astfel, jurnaliștii au scris despre avantajele, dar și dezavantajele dietei „paleo”, un stil de alimentație care implică hrănirea exclusiv cu alimente neprocesate, presupus a fi fost consumate în epoca paleolitică (exemplu de astfel de articol: „De la paleo la pulbere: acesta este trendul în alimentație”, publicat de revista *Focus*¹⁴, ca și despre controversile cu privire la beneficiile și eficiența dietelor „low-carb” (săracă în carbohidrați) și „low-fat” (săracă în lipide), respectiv despre discuțiile cu referire la preeminența uneia dintre ele, precum în articolul „Dispută cu

¹² *Orthorexie: Wenn gesundes Essen zur Sucht wird*, <https://www.wiwo.de>, 29.12.2015

¹³ *Orthorexie: Wenn gesunde Ernährung ungesund ist*, <https://www.augsburger-allgemeine.de>, 19.08.2016

¹⁴ *Von Paleo bis Pulver: Das liegt beim Essen im Trend*, www.focus.de, 04.03.2016

privire la diete. Este sărac în hidrați de carbon mai bine decât sărac în grăsimi?” din *Spiegel Online*¹⁵.

De asemenea, articole precum cel cu titlul „Vegan și Paleo»: nutriția ca surogat al religiei” publicat de ziarul regional *Berliner Morgenpost*¹⁶, sau „Când dieta devine un substitut al religiei” din ziarul *Süddeutsche Zeitung*¹⁷, au dezbătut cu precădere aspectele de trend social și de consecințe sociale ale dietelor. În astfel de articole a fost subliniat faptul că, în prezent, din ce în ce mai mulți oameni tind să adopte un anumit stil nutrițional, din dorința de a ieși în evidență. Fie că este adept al stilului vegan, fie că este un susținător al dietei din perioada timpurie a epocii de piatră (paleolitic), un individ se poate distinge, în felul acesta, într-o mulțime. De aceea, pentru unii oameni, dieta capătă caracteristicile unei religii, înlocuind chiar religia propriu-zisă și conducând nu de puține ori la exagerări sau chiar la atitudini habotnice.

Multe articole au prezentat rezultatele unor studii care au demonstrat legătura dintre alimentație și anumite afecțiuni medicale, boli și îmbolnăviri, inclusiv unele aspecte disputate din lumea științifică cu privire la relevanța acestor studii. În special bolile cu incidența cea mai ridicată, precum cancerul și hipertensiunea arterială, au fost cel mai adesea dezbătute, însă nu doar ele. Câteva exemple de articole care au tratat legătura dintre nutriție și diferite boli/ îmbolnăviri sunt următoarele: „Avertizarea oncologilor. Alimentația greșită crește riscul de cancer” (titlul original în germană: *Onkologen-Warnung. Schlechte Ernährung erhöht das Krebsrisiko*, website-ul de știri *Spiegel Online*, <http://www.spiegel.de>, 17.01.2014); „Hipertensiunea arterială la nivel mondial în creștere –

¹⁵ *Diät-Streit. Ist Low Carb besser als Low Fat?*, <http://www.spiegel.de>, 13.08.2015

¹⁶ „Vegan und paleo”: *Ernährung als Ersatzreligion*, <https://www.morgenpost.de>, 26.10.2016

¹⁷ *Wenn Ernährung zur Ersatzreligion wird*, <https://www.sueddeutsche.de>, 28.10.2016

cauzele sunt alimentația greșită și viața în stres”¹⁸; „Nutriția influențează îmbolnăvirea de scleroză multiplă” publicat de revista lunară de specialitate *Laborpraxis*¹⁹; „Excesul de greutate în sarcină. Alimentația poate duce la mutații genetice”²⁰ publicat pe website-ul televiziunii de știri *N-TV*; „Un adolescent aproape a orbit din cauză că nu mănâncă legume” în *Die Welt*²¹; „Cercetătorii cancerului avertizează. Alimentația greșită face aproape la fel de mult rău ca fumatul” publicat de ziarul tabloid *Hamburger Morgenpost*,²² sau chiar articolul cu titlul „Alimentația nesănătoasă este mai periculoasă decât fumatul” din ziarul *Handelsblatt*.²³

Pe lângă aspectele disputate sau controversate referitoare la sănătate, riscuri pentru consumatori, probleme sociale și etice, media din Germania au discutat (în nouă articole în perioada luată în considerare) și aspecte controversate legate de influența – riscurile și daunele – asupra mediului înconjurător a/ale anumitor stiluri de viață, în special cel „vestic”, care presupun anumite obiceiuri și practici nocive. Mai mult, au existat și articole care au făcut legături mai aprofundate între nutriție, stil de viață, durata medie de viață, incidența anumitor boli, tratamente și costuri implicate, nu doar din punct de vedere medical, social și economic, ci și în ceea ce privește afectarea mediului înconjurător și a planetei. Exemple de astfel de abordări: articolul publicat pe website-ul televiziunii de știri *N-*

¹⁸ *Bluthochdruck weltweit auf Vormarsch – Ursachen sind falsche Ernährung und Lebensbelastung*, revista *Epoch Times*, <http://www.epochtimes.de>, 16.11.2016

¹⁹ *Ernährung beeinflusst Erkrankung an Multipler Sklerose*, *Laborpraxis*, <https://www.laborpraxis.vogel.de>, 23.10.2015

²⁰ *Übergewicht in der Schwangerschaft. Ernährung kann zu Gen-Mutationen führen*, <https://www.n-tv.de>, 26.06.2016

²¹ *Teenager erblindet fast, weil er kein Gemüse isst*, ziarul *Die Welt*, www.welt.de, 18.10.2016

²² *Krebsforscher warnt. Falsche Ernährung ist fast so schlimm wie Rauchen*, *Hamburger Morgenpost*, <https://www.mopo.de>, 03.02.2014

²³ *Ungesunde Ernährung noch gefährlicher als Rauchen*, <https://www.handelsblatt.com>, 19.05.2014

TV cu titlul „Studiu alarmant al WWF²⁴. «Ne mâncăm (golim) planeta»,²⁵ articolul publicat în revista *Focus* „Nutriția nesănătoasă costă statul aproape 17 miliarde de euro pe an”²⁶, ca și articolul publicat de ziarul *Die Welt* în data de 12.11.2014, cu titlul: „Stilul de alimentație occidental dăunează omului și mediului”.²⁷ În acest ultim articol menționat, la fel ca și în alte articole, de altfel, autorul atrage atenția asupra faptului că „occidentalizarea” dietei contribuie la declanșarea diabetului de tip 2, a bolilor cardiovasculare, în special a bolii arteriale coronariene, ca și a altor boli cronice care reduc speranța de viață. Ca urmare a acestei legături directe cu sănătatea umană, dar și cu cea a mediului, schimbarea alimentației și a stilului de viață este astăzi, conform autorului articolului, una dintre marile provocări ale umanității.

Așa cum a putut fi deja remarcat din analiza unor articole de presă care au abordat problematici mai mult sau mai puțin controversate cu privire la diete, stiluri de nutriție, tulburări de alimentație, sau legătura dintre nutriție și anumite boli sau îmbolnăviri, autorii multor articole din media germană au oferit nu doar informații cu privire la tema tratată, ci și recomandări, sfaturi și sugestii utile pentru cititori. După cum poate fi observat și în Figura 5, majoritatea articolelor analizate (115 din 135, i.e. 85%) au prezentat sau menționat recomandări, sugestii, comentarii și sfaturi utile pentru viitor în ceea ce privește nutriția, hrana, dietele și, în general, mâncarea și alimentația. Trebuie menționat, în acest context, că, în conformitate cu analiza în profunzime a conținutului articolelor, mai

²⁴ WWF Deutschland este o fundație germană de drept civil cu sediul la Berlin, fondată în 1963 la Bonn cu scopul de a promova World Wildlife Fund (Fondul Mondial pentru Fauna Sălbatică).

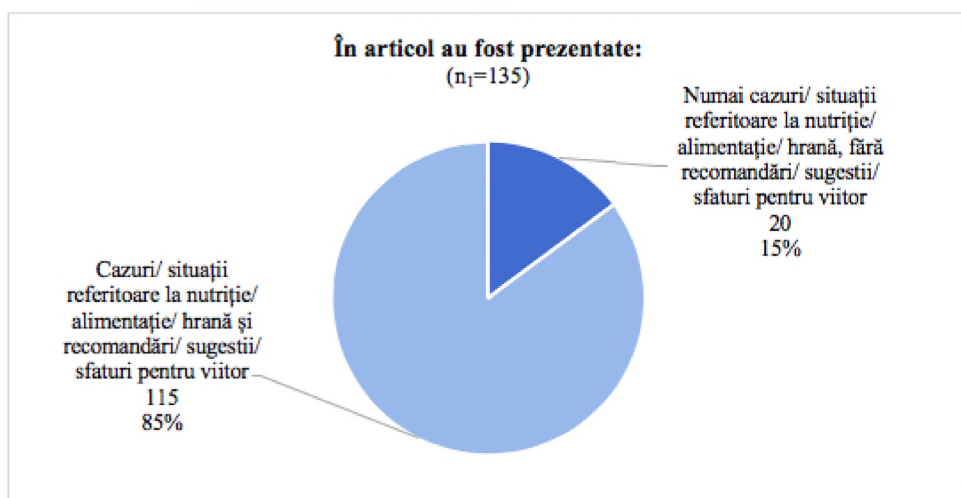
²⁵ *Alarmierende WWF-Studie. „Wir fressen den Planeten leer”*, <https://www.n-tv.de>, 01.04.2015

²⁶ *Ungesunde Ernährung kostet den Staat fast 17 Milliarden Euro im Jahr*, www.focus.de, 16.09.2015

²⁷ *Westliche Ernährung schadet Mensch und Umwelt*, www.welt.de, 12.11.2014

mult de două treimi din recomandările și sugestiile/ informațiile utile identificate fie au fost furnizate direct de specialiști – medici și nutriționiști – (aceștia fiind citați ca atare în articole), fie le-au fost sugerate jurnaliștilor de către specialiști sau rezultatele studiilor lor, ceea ce oferă recomandărilor și sfaturilor respective o anumită bază științifică și un grad ridicat de credibilitate.

Figura 5. Prezența sau absența recomandărilor, sugestiilor și sfaturilor în articolele despre nutriție

Din totalul de $n_3=115$ articole în care au putut fi identificate recomandări, sugestii și sfaturi pentru viitor, 59 (n_4) au oferit cititorilor recomandări referitoare la diete. Așa cum este ilustrat în Figura 6, cele mai multe sfaturi și sugestii privind dietele s-au referit la restricțiile alimentare în legătură cu anumite diete (prezente în 32 de articole). În 16 articole au fost oferite recomandări cu privire la barierele care stau în calea diferitelor diete, în 12 articole au fost date sfaturi referitoare la curele de slăbire și regimurile alimentare pentru slăbit, iar opt articole au oferit sugestii și recomandări în ceea ce privește măsurile severe și draconice adoptate uneori în regimurile sau stilurile de alimentație.

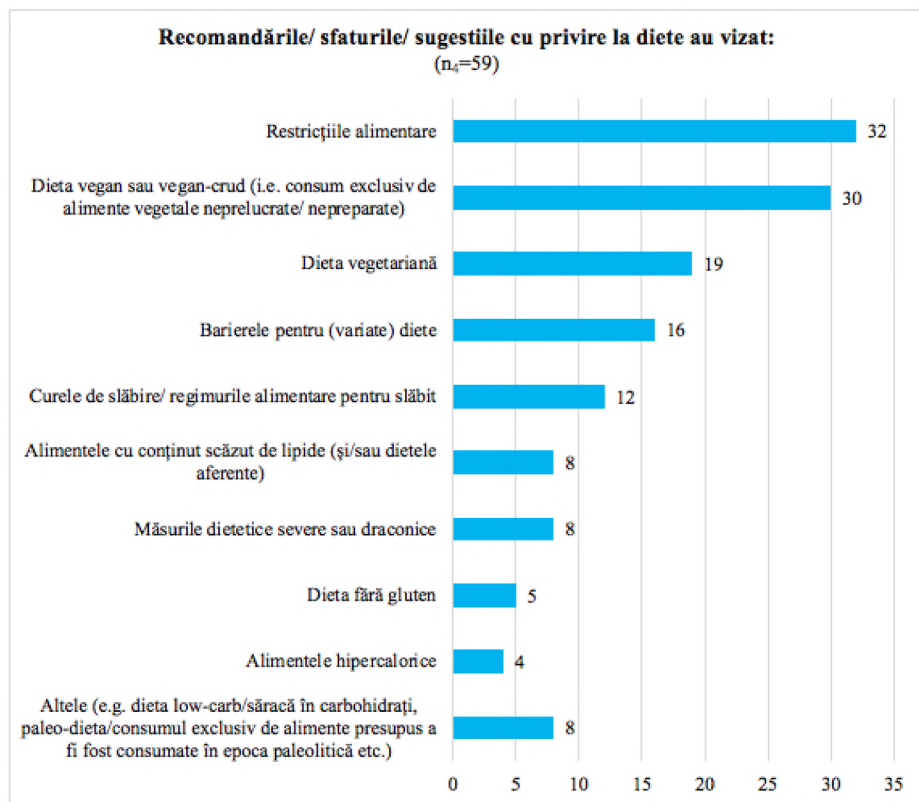
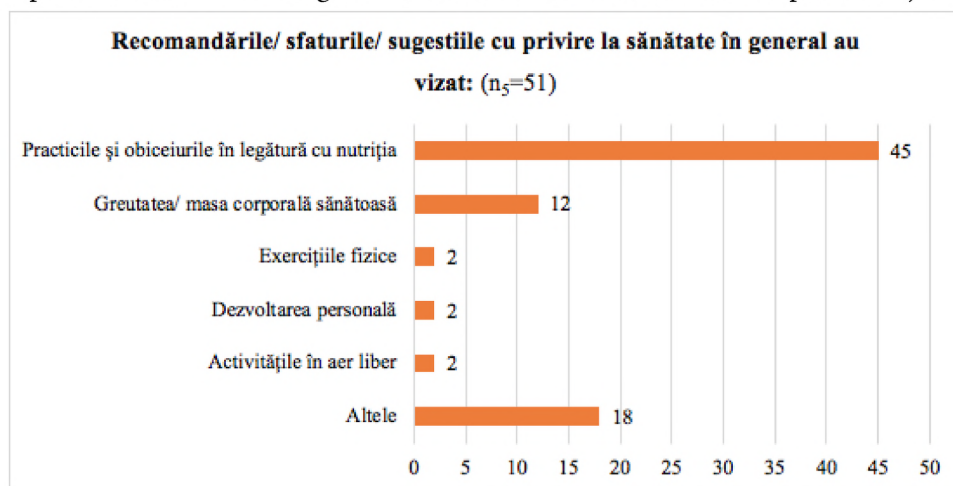

Figura 6. Referințele recomandărilor, sugestiilor și sfaturilor cu privire la diete, identificate în articolele despre nutriție analizate

În ceea ce privește sfaturile și sugestiile cu referire concretă la anumite tipuri de diete, a putut fi constatat că cele mai multe dintre ele au vizat dieta vegan și vegan-crud (astfel de recomandări au fost întâlnite în 30 de articole), urmate de dieta vegetariană (în 19 articole). Alte diete pentru care au fost oferite sfaturi au fost dieta săracă în lipide, dieta fără gluten, dieta săracă în carbohidrați („low-carb”), dieta paleo etc. În patru articole am identificat recomandări ale jurnaliștilor cu privire la alimentele cu un conținut ridicat de calorii.

Pe lângă sugestiile și recomandările care au vizat dietele, unele din articolele despre nutriție care au constituit corpusul de analiză au oferit și sfaturi și îndrumări cu privire la sănătate în general. Referințele acestor recomandări sunt ilustrate în Figura 7.

Figura 7. Referințele recomandărilor, sugestiilor și sfaturilor cu privire la sănătate în general, identificate în articolele despre nutriție

analizate

Așadar, într-un total de n₅=51 articole am identificat recomandări, sugestii și sfaturi utile pentru viitor cu referire la sănătate în general. Cele mai multe astfel de recomandări (în 45 de articole) au vizat practicile și obiceiurile în legătură cu hrana și alimentația, iar 12 articole au oferit sfaturi privind greutatea ideală sau sănătoasă. Câteva recomandări au fost făcute, de asemenea, și cu privire la dezvoltarea personală, exercițiile fizice și activitățile în aer liber.

CONCLUZII

Nutriția, alimentația și alimentele sunt teme tratate frecvent de mass-media din Germania. În intervalul de timp considerat, 2014-2016,

nutriția a apărut frecvent ca subiect primar și auxiliar, în contextul acoperirii mediatice a unor subiecte variate, de la alimente sănătoase, beneficii și riscuri ale dietelor, sănătate și boli, la nutriție durabilă, mediu înconjurător, stil de viață și alte probleme și aspecte sociale.

Conform cercetării realizate, cele mai frecvente „cadre” (*frames*) generale utilizate de media germană pentru acoperirea problematicii nutriției au fost sănătatea și dietele. În cadrul acestora, cele mai comune sub-cadre în care s-a discutat despre alimentație au fost, în ceea ce privește sănătatea: legătura dintre sănătate și nutriție și rolul acesteia din urmă relativ la bunăstare/ starea de bine; riscurile pentru sănătate asociate cu alimentația și alimentele, în general; beneficiile pentru sănătate ale unor diete specifice, dar și riscurile asociate cu diferite diete (i.e. regimuri alimentare auto-asumate de indivizi); bolile legate de alimentație și nutriție; alimentele, regimurile alimentare și nutriția specifice sau necesare în cazul unor boli și afecțiuni medicale. Pe de altă parte, în ceea ce privește dietele, cele mai frecvente cadre folosite în mass-media germană au fost: valoarea nutritivă a alimentelor, ce înseamnă nutriție sănătoasă și care sunt beneficiile acesteia; riscurile asociate alimentației nesănătoase, în special ca urmare a lipsei unor nutrienți esențiali, cum ar fi vitaminele și proteinele, deficiență care poate apărea din cauza renunțării la anumite alimente; riscurile asociate cu unele diete specifice, în special cea vegan și dieta fără gluten, în special în cazul unor categorii de populație: copii, adolescenți și femei însărcinate, în ceea ce privește dieta vegan, respectiv persoanele sănătoase, care nu suferă de boala celiacă, în ceea ce privește dieta fără gluten; riscurile exacerbărilor în privința alimentației și a alimentelor sănătoase, care pot duce la căderea în extreme de fapt nesănătoase, cum este cazul celor care suferă de orthorexie nervoasă.

Dincolo de aceste cadre și sub-cadre primare în acoperirea mediatică a nutriției, au existat și alte sub-teme care au fost mediatizate coroborat cu alimentația, deși într-o măsură mai redusă: mediul înconjurător și, în privința acestuia, în special riscurile de mediu asociate cu nevoile alimentare umane, cu nutriția, dietele și stilul de viață; industria alimentară și durabilitatea/ sustenabilitatea producției de alimente;

politicile naționale, europene și internaționale în ceea ce privește alimentația și hrana sănătoasă.

Multe dintre temele din cadrele și sub-cadrele menționate anterior au constituit sau au furnizat subiecte pentru controverse. Mai mult de jumătate din articolele analizate au abordat subiecte disputate, în special referitoare la diferitele riscuri și la influența alimentației și nutriției asupra sănătății, îmbolnăvirilor, afecțiunilor medicale și bolilor. Mai mult, unele diete și regimuri nutriționale, voluntar alese de tot mai multe persoane, au fost dezbătute în mod divergent, fiind scoase în evidență, susținute sau contestate, atât argumente pro cât și contra, avantaje și dezavantaje, beneficii și riscuri, plusuri și minusuri. De asemenea, povara asupra mediului înconjurător, avatarurile stilului de viață occidental, obiceiurile înrădăcinate și unele tradiții, cum ar fi consumul abundent de carne și produse din carne și, în general, „amenințările” care ne lovesc din toate părțile atunci când vine vorba de ceea ce mâncăm, au fost toate problemele controversate dezbătute în mass-media germană în perioada luată în considerare.

Pe lângă abordarea multor probleme contestate, media germană a făcut, de asemenea, numeroase și variate recomandări, a oferit sfaturi și sugestii, a prezentat informații practice și opinii utile cu privire la nutriție și alimente. Astfel, majoritatea articolelor analizate (85%) au prezentat o formă de recomandări, sfaturi și sugestii, care s-au axat în principal pe alimentele, hrana și nutriția sănătoasă, diete, obiceiuri legate de alimentație, ca și pe diverse aspecte și probleme referitoare la diferite boli și afecțiuni medicale. De remarcat este faptul că mai mult de două treimi din aceste recomandări și sfaturi au fost furnizate de specialiști – medici, nutriționiști, experți – sau s-au bazat pe rezultatele studiilor științifice, ceea ce le conferă o anumită bază științifică și un grad ridicat de credibilitate.

În concluzie, cercetarea ale cărei rezultate parțiale sunt prezentate în această lucrare a evidențiat faptul că problematica alimentației atrage în mod special atenția mass-media din Germania. Tema generală a nutriției, precum și sub-temele sale, au fost abordate în diferite cadre și sub-cadre, în tipuri de media online variate, cum ar fi ziare (în format *broadsheet* și

tabloid), reviste, website-uri de știri, website-uri ale unor posturi de televiziune și radio, portaluri sau platforme online specializate, website-uri agregate, agenții de știri. Subiectul alimentației și alimentelor a fost acoperit de media germană printr-o multitudine de genuri jurnalistice, dar în special prin articole de analiză, reportaje, articole de tip *review* și *overview*, ceea ce înseamnă favorizarea unui mod riguros, aprofundat de tratare a tematicii nutriției, prin genuri publicistice ce implică analize și opinii, relatarea „de la fața locului”, ca și combinarea conținutului sintetizat al mai multor articole specializate în articole cu un spectru larg cu privire la tema investigată. Mai mult, am putut constata că mass-media din Germania a acoperit o diversitate largă de probleme generale și punctuale cu privire la alimentație și sub-temele aferente acestora, în special sănătatea, dar și sustenabilitatea și mediul înconjurător, inclusiv variatele aspecte controversate în legătură cu acestea, iar jurnaliștii germani și-au auto-asumat, preponderent, nu doar un rol informativ, ci și un rol educativ, prin recomandările și sugestiile pe care le-au formulat și le-au făcut publice în materialele lor.

BIBLIOGRAFIE

- Altheide, D. L. și Schneider, C. J. (2013). *Qualitative Media Analysis*. Second Edition. London, New York: Sage Publications.
- Anderson, R. (2007). Thematic Content Analysis (TCA): Descriptive Presentation of Qualitative Data. Disponibil la: <http://rosemarieanderson.com/wp-content/uploads/2014/08/ThematicContentAnalysis.pdf> [Accesat 19 iulie 2019].
- Baran, S. J. și Davis, D. K. (2000). *Mass Communication Theory: Foundations, Ferment and Future*. Second Edition. Belmont, CA: Wadsworth/Thomson Learning.
- Barlösius, E. și Rehaag, R. (eds.). (2006). *Skandal oder Kontinuität. Anforderungen an eine öffentliche Ernährungskommunikation*. Berlin: Veröffentlichungsreihe der Forschungsgruppe Public Health

- Forschungsschwerpunkt Arbeit, Sozialstruktur und Sozialstaat
Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB).
- Beciu, C. (2011). *Sociologia comunicării și a spațiului public*. Iași: Polirom.
- Benterbusch, R. (1997). *Inhaltsanalyse zum Thema Ernährung in deutschen Zeitungen (1994/95)*. Karlsruhe: Berichte der Bundesforschungsanstalt für Ernährung BFE-R--97-02.
- Borah, P. (2018). Addressing Theoretical and Methodological Challenges of Doing News Framing Analysis in the Contemporary Media Landscape. În: D'Angelo, P. (ed.). *Doing News Framing Analysis II: Empirical and Theoretical Perspectives*. New York and Abingdon, Oxon: Routledge.
- Borra, S. T., Earl, R. și Hogan, E. H. (1998). Paucity of nutrition and food safety 'news you can use' reveals opportunity for dietetics practitioners. *Journal of American Dietetic Association*, 98, 190–193.
- Bradley, P. (2016). *Food, media and contemporary culture: The edible image*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Chapman, S. (2001). Advocacy in public health: Roles and challenges. *International Journal of Epidemiology*, 30, 1226–1232.
- Choi, H. și Varian, H. (2011). Predicting the Present with Google Trends, December 18.
- Disponibil la:
<http://people.ischool.berkeley.edu/~hal/Papers/2011/ptp.pdf> [Accesat 21 iunie 2019].
- Coleman, R., Thorson, E. și Wilkins, L. (2011). Testing the Effect of Framing and Sourcing in Health News Stories. *Journal of Health Communication*, Vol. 0, 1-14. doi: 10.1080/10810730.2011.561918. Disponibil la: <http://www.socresonline.org.uk/13/3/1.html> [Accesat 9 iulie 2019].
- Das, A., Datar, M., Garg, A. și Rajaram, S. (2007). Google News Personalization: Scalable Online Collaborative Filtering. *WWW 2007*, May 8–12, Banff, Alberta, Canada. ACM 978-1-59593-654-7/07/0005, 271–280.

- de Solier, I. (2005). TV dinners: Culinary television, education and distinction. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 19, 465–481.
- Deacon, D., Pickering, M., Golding, P., și Murdock, G. (2010). *Researching Communication: A Practical Guide to Methods in Media and Cultural Analysis*. Second Edition. London, New York: Bloomsbury Academic.
- Elmadfa, I. și Leitzmann, C. (2015). *Ernährung des Menschen*. 5. Auflage. Stuttgart: Eugen Ulmer KG, utb-Band.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Gitlin, T. (2003). *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left, With a New Preface*. Los Angeles: University of California Press.
- Graham, C. (2015). What is Media Framing? *Critical Media Review. Deconstructing Media Content, Practice and Structure*. Disponibil la: <https://criticalmediareview.wordpress.com/2015/10/19/what-is-media-framing/> [Accesat 15 iulie 2019].
- Gunter, B. (2000). *Media Research Methods*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
- Hänsli, B. 2006. Prozess zwischen Angebot und Nachfrage: Ernährungskommunikation aus publizistikwissenschaftlicher Perspektive. În: Barlösius, E. și Rehaag, R. (eds.). *Skandal oder Kontinuität. Anforderungen an eine öffentliche Ernährungskommunikation*. Berlin: Veröffentlichungsreihe der Forschungsgruppe Public Health Forschungsschwerpunkt Arbeit, Sozialstruktur und Sozialstaat Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), 71–77.
- Iyengar, S. (1987). Television news and citizens' explanations of national affairs. *American Political Science Review*, Vol. 81, 815–831.
- Iyengar, S. (1991). *Is anyone responsible? How television frames political issues*. Chicago: The University of Chicago Press.

- Johnston, J. și Baumann, S. (2010). *Foodies: Democracy and distinction in the gourmet foodscape*. New York: Routledge.
- Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Fourth Edition. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC, Melbourne: Sage Publications.
- Lavin, C. (2013). *Eating anxiety: The perils of food politics*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Leer, J. și Klitgaard Povlsen, K. (2016). *Food and media: Practices, distinctions and heterotopias*. London: Routledge.
- Len-Ríos, M. E., Hinnant, A., Park, S. A., Cameron, G. T., Frisby, C. M. și Lee, Y. (2009). Health news agenda building: Journalists' perceptions of the role of public relations. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 86(2), 315–331.
- Lewis, T. (2008). Transforming citizens? Green politics and ethical consumption on lifestyle television. *Continuum: Journal of Media & Cultural Studies*, 22(2), 227–240.
- Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis. *Forum: Qualitative Social Research*, Vol. 1, Nr. 2, Art. 20.
- McIntosh, J. și Blalock, S. J. (2005). Effects of media coverage of Women's Health Initiative study on attitudes and behavior of women receiving hormone replacement therapy. *American Journal of Health-System Pharmacy*, 62(1), 69–74.
- Methfessel, B. (2006). Information – Belehrung – Begleitung. Ernährungskommunikation in Bildung und Beratung. În: Barlösius, E. și Rehaag, R. (eds.). *Skandal oder Kontinuität. Anforderungen an eine öffentliche Ernährungskommunikation*. Berlin: Veröffentlichungsreihe der Forschungsgruppe Public Health Forschungsschwerpunkt Arbeit, Sozialstruktur und Sozialstaat Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), 51–60.
- Miller, T. (2007). *Cultural citizenship: Cosmopolitanism, consumerism, and television in a neoliberal age*. Temple University Press.

- Nagler, R. H. (2014). Adverse outcomes associated with media exposure to contradictory nutrition messages. *Journal of Health Communication*, 19(1), 24–40.
- Nerlich, B. și Koteyko, N. (2008). Balancing Food Risks and Food Benefits: The Coverage of Probiotics in the UK National Press. *Sociological Research Online*. 13(3)1, doi: 10.5153/sro.1692.
- O'Sullivan T., Hartley, J., Saunders, D., Montgomery, M. și Fiske, J. (1994). *Key Concepts in Communication and Cultural Studies*. Second Edition. London and New York: Routledge.
- Ouellette, L. și Hay, J. (2008). *Better living through reality TV*. Oxford: Blackwell.
- Raisborough, J. (2016). *Fat Bodies, Health and the Media*. London: Palgrave Macmillan.
- Roberts, M., Wanta, W. și Dzwo, T. H. (2002). Agenda setting and issue salience online. *Communication Research*, 29(4), 452–465.
- Rössler, P. (2006). Ernährung im (Zerr-)Spiegel der Medienberichterstattung? Einige Befunde zur Ernährungskommunikation aus kommunikationswissenschaftlicher Sicht. În: Barlösius, E. și Rehaag, R. (eds.). *Skandal oder Kontinuität. Anforderungen an eine öffentliche Ernährungskommunikation*. Berlin: Veröffentlichungsreihe der Forschungsgruppe Public Health Forschungsschwerpunkt Arbeit, Sozialstruktur und Sozialstaat Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB), 61–70.
- Scherer H. și Link E. (2017). Gesundheitsthemen in den Medien. În: Rossmann, C. și Hastall, M. (eds.). *Handbuch Gesundheitskommunikation*. Wiesbaden: Springer Reference Sozialwissenschaften, Springer VS.
- Schwitzer, G. (2008). How do US journalists cover treatments, tests, products, and procedures? An evaluation of 500 stories. *PLoS medicine*, 5(5), e95.
- Severin, W. J. și Tankard, J. W. (1992). *Communication Theories: Origins, Methods, and Uses in the Mass Media*. New York: Longman.

- Stange, R. și Leitzmann, C. (eds.). (2010). *Ernährung und Fasten als Therapie*. Berlin, Heidelberg: Springer Verlag.
- Stryker, J. E. (2002). Reporting medical information: Effects of press releases and newsworthiness on medical journal articles' visibility in the news media. *Preventive medicine*, 35(5), 519–530.
- The Henry J. Kaiser Family Foundation. (2005). Public Opinion Snapshot on Health Information Sources – July 2005. Disponibil la: <http://kff.org/other/poll-finding/public-opinion-snapshot-on-health-information-sources/> [Accesat 11 iulie 2019].
- Vaismoradi, M., Turunen, H. și Bondas, T. (2013). Content analysis and thematic analysis: Implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing and Health Sciences*, 15, 398–405.
- Wilkinson, R. G., și Marmot, M. (2003). *Social determinants of health: the solid facts*. World Health Organization.
- World Health Organization (WHO). (2009). *Global Health Risks: Mortality and Burden of Disease Attributable to Selected Major Risks*. Disponibil la: https://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease/GlobalHealthRisks_report_full.pdf?ua=1&ua=1 [Accesat 27 iunie 2019].